

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Механіко-математичний факультет

Кафедра фінансів та обліку

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ О.А. Кузнецова

«27» серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

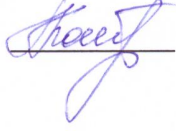
Ступінь бакалавра

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування

2020- 2021 навчальний рік

Розробник: Колеватова Альона Володимирівна, старший викладач кафедри фінансів та обліку, кандидат економічних наук (Колеватова А.В.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів та обліку

Протокол № 1 від «26» серпня 2020 року.

Завідувач кафедри (Корнева Н.О.)

Програму погоджено з гарантом ОП
Фінанси, банківська справа та страхування (Корнева Н.О.)

Анотація

Особливої актуальності в умовах здійснення ринкових перетворень в українській економіці набувають питання змісту фінансової діяльності держави і місцевих органів самоврядування, реформування бюджетної системи, удосконалення процесу бюджетного планування з орієнтацією на досягнення конкретних результатів діяльності. Проведення ринкових реформ значною мірою залежить від стану фінансів держави та їх складової – бюджету. Через бюджет держава акумулює кошти для фінансування економіки, соціального розвитку, активізує заходи щодо надходження коштів та їх економії.

Для вивчення та розв'язання цих проблем саме й створено дисципліну «Бюджетна система». Навчальна дисципліна «Бюджетна система» є нормативною для підготовки бакалаврів галузі знань «Управління та адміністрування» за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування», має теоретично-прикладний характер: у теоретичному плані вона покликана поглибити знання стосовно організації і функціонування бюджетної системи в державі; у прикладному – сформувати навички проведення операцій у межах бюджетного процесу.

Під час вивчення дисципліни «Бюджетна система» особлива увага приділяється теоретичним засадам функціонування бюджету, умовам його збалансованості шляхом застосування сучасних методів управління державними фінансами, розвитку та реформуванню бюджетної системи держави на основі бюджетної децентралізації з метою підвищення фінансової самостійності місцевих бюджетів та зміцнення матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування України.

Ключові слова: бюджет, бюджетний дефіцит, податки, фінанси, профіцит бюджету, бюджетна політика, бюджетні установи.

Summary

In terms of market transformations in the Ukrainian economy, the issues of the content of financial activities of the state and local governments, reforming the budget system, improving the budget planning process with a focus on achieving specific results are becoming especially relevant. Carrying out market reforms largely depends on the state of state finances and their component - the budget. Through the budget, the state accumulates funds to finance the economy, social development, intensifies measures to receive funds and their savings.

To study and solve these problems, the discipline "Budget System" was created. The discipline "Budget System" is normative for the preparation of bachelors in the field of knowledge "Management and Administration" in "Finance, Banking and Insurance", has a theoretical and applied nature: in theory, it is designed to deepen knowledge about the organization and functioning of the budget system in the country ; in applied - to form skills of operations within the budget process.

During the study of the discipline "Budget System" special attention is paid to the theoretical foundations of the budget, the conditions of its balance through the use

of modern methods of public finance management, development and reform of the budget system based on budget decentralization to increase financial independence of local budgets and strengthen material and financial base. local self-government of Ukraine.

Key words: budget, budget deficit, taxes, finances, budget surplus, budget policy, budget institutions.

1. Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Нормативна
Індивідуальне науково-дослідне завдання: «Теоретичні аспекти функціонування фінансово-кредитних інститутів»	Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування	Семестр
Загальна кількість годин – 150 год.		5-й Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,7 самостійної роботи студента – 7,3	Ступінь бакалавра	20 год.
http://moodle.mdu.edu.ua/course/view.php?id=1726		Практичні, семінарські
		20 год.
		Самостійна робота
		110 год.
Вид контролю: екзамен		

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 150 год; 40 год. – аудиторні заняття, 110 год. – самостійна робота (26,7% / 73,3%).

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Нормативна
Індивідуальне науково-дослідне завдання	Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування	<i>Семестр</i>
Загальна кількість годин		<i>Лекції</i>
Тижневих годин для заочної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	<i>Практичні, семінарські</i>
		<i>Самостійна робота</i>
		<i>Вид контролю:</i>

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для заочної форми навчання – ____ год. – аудиторні заняття, ____ год. – самостійна робота (____% / ____%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета курсу: з'ясування теоретичної надбудови бюджетної системи України виявити конкретні форми і методи використання бюджетних коштів та шляхи підвищення їх ефективності, формування знань з організації та функціонування бюджетної системи і проведення бюджетної політики.

Завдання курсу: з'ясувати теоретичні основи формування і використання бюджетних коштів; виявити конкретні форми і методи використання коштів бюджетних установ; вивчити структуру та принципи побудови бюджетної системи, особливості функціонування бюджетного механізму; навчитись самостійно розробляти кошториси бюджетних установ; визначити проблеми формування і використання фінансових ресурсів Державного і місцевих бюджетів та окреслити шляхи їх вирішення.

Передумови для вивчення дисципліни: фінанси, державні фінанси, фінанси підприємств, економіка підприємства, менеджмент.

Навчальна дисципліна складається з 5-ти кредитів.

Програмні результати навчання:

Програмні результати навчання:

ПРН 04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПРН 05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПРН 09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПРН 10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПРН 11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПРН 12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПРН 19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

1. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК10. Здатність працювати у команді.

II. Фахові:

ФК 01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

ФК 02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ФК 03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ФК 04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення

фінансових задач.

ФК 05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

ФК 07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

ФК 08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави

Тема 2. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України

Тема 3. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання

Тема 4. Система доходів бюджету

Тема 5. Система видатків бюджету

Тема 6. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку

Тема 7. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу

Тема 8. Видатки бюджету на оборону та управління

Тема 9. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Сутність та роль бюджету держави

Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави

Економічна природа та сутність бюджету. Генезис бюджету. Основні характеристики бюджетних відносин. Бюджет як економічна категорія. Визначення бюджету згідно з Бюджетним кодексом. Функції, що характеризують сутність бюджету як економічної категорії. Призначення та роль бюджету. Економічне значення бюджету, його вплив на темпи економічного зростання, структуру та розвиток суспільного виробництва, оптимізацію вартісних пропорцій у розподілі доходів. Бюджетна політика як складова фінансової політики. Призначення та структура бюджетного механізму.

Правовий характер бюджету. Розподіл бюджетних повноважень між центральними та місцевими органами державної влади. Бюджет як розпис доходів і видатків. Організаційна структура доходів бюджету. Розподіл видатків між бюджетами різних рівнів бюджетної системи. Поняття бюджетної класифікації. Визначення бюджетної класифікації, її організаційна роль, юридичне значення та структура. Бюджетне планування та прогнозування. Бюджетне планування та прогнозування: функції, принципи організації, методи та завдання. Загальний та спеціальний фонди бюджету. Поняття загального та спеціального фондів бюджету, їх склад та структура.

Тема 2. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України

Законодавча та нормативна бази функціонування бюджетної системи. Склад бюджетного законодавства. Регулювання бюджетних відносин відповідними законодавчими та нормативними актами. Бюджетний кодекс та його структура. Структура та принципи побудови бюджетної системи України. Переваги та недоліки бюджетної системи, побудованої за принципом єдності. Функціонування складових бюджетної системи України. Характеристика організації та функціонування бюджетної системи зарубіжних країн. Організація бюджетного процесу в Україні та його учасники. Сутність бюджетного процесу, його учасники та їх повноваження. Стадії бюджетного процесу на загальнодержавному та місцевому рівнях.

Тема 3. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання

Організація та функціонування міжбюджетних відносин в Україні. Суб'єкти, види, принципи організації міжбюджетних відносин в Україні. Вертикальні та горизонтальні міжбюджетні відносини. Механізм міжбюджетних відносин як сукупність засобів (методів, форм, моделей, інструментів, інституціонально-правових структур). Переваги та недоліки централізованої та децентралізованої моделей міжбюджетних відносин. Характеристика

методів міжбюджетних відносин. Основні форми взаємовідносин між окремими ланками бюджетної системи. Основні форми взаємовідносин між окремими ланками бюджетної системи. Система фінансового вирівнювання: форми, методи, інструменти. Характеристика міжбюджетних трансфертів місцевих бюджетів.

Кредит 2. Система доходів та видатків бюджету

Тема 4. Система доходів бюджету

Економічна сутність і класифікація доходів бюджету. Класифікація бюджетних доходів за різними критеріями. Розділи бюджетної класифікації доходів бюджету. Склад і джерела доходів Державного бюджету. Склад та джерела доходів Державного бюджету згідно з Бюджетним кодексом. Доходи загального та спеціального фондів. Доходи місцевих бюджетів. Доходи місцевих бюджетів. Поточний бюджет та бюджет розвитку. Доходи місцевих бюджетів, що враховуються та не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів. Роль податкової системи у формуванні бюджетних доходів.

Тема 5. Система видатків бюджету

Економічна сутність видатків бюджету. Поняття видатків бюджету. Класифікація видатків бюджету. Видатки Державного бюджету. Сутність видатків державного бюджету. Склад і структура видатків державного бюджету України. Класифікація видатків бюджету. Видатки місцевих бюджетів. Сутність видатків місцевих бюджетів, їх склад. Окремі напрямки видатків місцевих бюджетів та їх специфічність. Система бюджетного фінансування. Складові системи бюджетного фінансування (принципи, форми, методи). Головні розпорядники бюджетних коштів. Шляхи вдосконалення діючих форм бюджетного фінансування.

Тема 6. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку

Видатки на розвиток економіки. Склад видатків бюджету на економічну діяльність, їх роль і місце в розвитку економіки. Напрямки і форми бюджетного фінансування економіки. Бюджетні інвестиції, їх види. Капітальні вкладення і джерела їх фінансування. Бюджетне фінансування економіки за рахунок цільових державних позик. Позички з бюджету державним підприємствам, порядок їх видачі й погашення. Шляхи фінансового оздоровлення державного сектора й ліквідації збитковості. Видатки на науково-дослідні роботи. Видатки бюджету на науку. Видатки бюджету на освіту, їх склад і структура. Бюджетні заклади освіти, особливості організації їх діяльності.

Кредит 3. Видатки бюджету держави

Тема 7. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу

Сутність соціального захисту. Форми і види соціального захисту населення. Адресні субсидії громадянам на житло й комунальні послуги. Види разової фінансової допомоги громадянам. Особливості фінансування соціальної сфери. Форми і методи фінансового забезпечення соціальної сфери. Основи кошторисного фінансування. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування. Бюджетне фінансування закладів культури, склад видатків. Особливості кошторису бібліотек, будинків культури та інших культурно-освітніх закладів. Фінансування преси, радіо, телебачення, розвитку фізичної культури і спорту.

Кредит 4. Видатки бюджету на оборону та управління

Тема 8. Видатки бюджету на оборону та управління

Видатки на національну оборону. Фінансові та політичні аспекти видатків держави на оборону. Воєнна доктрина країни та її вплив на рівень і розмір видатків на оборону. Склад цих видатків, порядок їх планування і фінансування. Видатки на державне управління. Видатки бюджету на державне управління, їх склад. Утримання органів законодавчої та виконавчої влади. Видатки на судові органи і прокуратуру. Видатки на правоохоронні органи. Видатки на утримання податкової адміністрації та митних органів. Порядок планування і фінансування видатків бюджету на управління.

Кредит 5. Обслуговування державного боргу

Тема 9. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу

Економічна сутність державного боргу. Форми державного кредиту, їх призначення. Суб'єкти державного кредиту, їх класифікація. Роль і місце державного кредиту в покритті дефіциту бюджету. Державні позики як основна форма державного кредиту. Види цінних паперів з державних позик: облігації, казначейські зобов'язання (векселі). Класифікація державного кредиту. Державний борг, його структура. Управління державним боргом. Способи управління державним боргом.

3. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин			
	усь ого	Денна форма		
		л.	пр	с.р
<i>Кредит 1. Сутність та роль бюджету держави</i>				
Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави	16	2	2	12
Тема 2. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України	16	2	2	12
Тема 3. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання	16	2	2	12
Усього:	48	6	6	36
<i>Кредит 2. Система доходів та видатків бюджету</i>				
Тема 4. Система доходів бюджету	16	2	2	12
Тема 5. Система видатків бюджету	16	2	2	12
Тема 6. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку	16	2	2	12
Усього:	48	6	6	36
<i>Кредит 3. Видатки бюджету держави</i>				
Тема 7. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу	16	2	2	12
Усього:	16	2	2	12
<i>Кредит 4. Видатки бюджету на оборону та управління</i>				
Тема 8. Видатки бюджету на оборону та управління	16	2	2	12
Усього:	16	2	2	12
<i>Кредит 5. Обслуговування державного боргу</i>				
Тема 9. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу	22	4	4	14
Усього:	22	4	4	14
Усього годин:	150	20	20	110

Заочна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин			
	усь го	в т.ч.		
		л	п	с.р
<i>Кредит 1.</i>				
Тема 1.				
Усього:				
<i>Кредит 2.</i>				
Тема 2.				
Усього:				
<i>Кредит 3.</i>				
Тема 3.				
Усього:				
<i>Кредит 4.</i>				

	Усього:			
	<i>Кредит 5.</i>			
	Усього:			
	Усього годин			

4. Теми лекційних занять
Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин
<i>Кредит 1. Сутність та роль бюджету держави</i>	
Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави	2
Тема 2. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України	2
Тема 3. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання	2
<i>Кредит 2. Система доходів та видатків бюджету</i>	
Тема 4. Система доходів бюджету	2
Тема 5. Система видатків бюджету	2
Тема 6. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку	2
<i>Кредит 3. Видатки бюджету держави</i>	
Тема 7. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу	2
<i>Кредит 4. Видатки бюджету на оборону та управління</i>	
Тема 8. Видатки бюджету на оборону та управління	2
<i>Кредит 5. Обслуговування державного боргу</i>	
Тема 9. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу	4
Всього:	20

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Кредит 1.</i>	
	Тема 1.	
	<i>Кредит 2.</i>	
	Тема 2.	
	<i>Кредит 3.</i>	
	Тема 3.	
	Усього:	

5. Теми практичних занять
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Кредит 1. Сутність та роль бюджету держави</i>	
1	Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави <u>І. Питання для обговорення:</u>	2

	<p>1. Історія виникнення терміна "бюджет" та його сучасне трактування в економічній літературі.</p> <p>2. Функції бюджету як економічної категорії.</p> <p>3. Бюджетні відносини та їх ознаки.</p> <p>4. Сутність та основні напрямки бюджетної політики.</p> <p>5. Сутність бюджетного механізму, його структура та основні характеристики</p> <p><u>II. Розгляд практичних ситуацій, тести</u></p>	
4	<p>Тема 2. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України</p> <p><u>I. Питання для обговорення:</u></p> <p>1. Законодавча та нормативна бази функціонування бюджетної системи.</p> <p>2. Склад та принципи побудови бюджетної системи України.</p> <p>3. Функціонування бюджетної системи та її складових.</p> <p>4. Характеристика складових бюджетної системи.</p> <p>5. Характеристика організації та функціонування бюджетної системи зарубіжних країн</p> <p><u>II. Розгляд практичних ситуацій, тести</u></p>	2
5	<p>Тема 3. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання</p> <p><u>I. Питання для обговорення:</u></p> <p>1. Характеристика сутності міжбюджетних відносин у розрізі економічного, правового та політичного аспектів. Вертикальні та горизонтальні міжбюджетні відносини.</p> <p>2. Характеристика методів міжбюджетних відносин: балансового, делегуючого, трансфертного, функціонального, кредитування та ін.</p> <p>3. Основні форми взаємовідносин між окремими ланками бюджетної системи: бюджетне субсидювання, вилучення коштів, бюджетні позики, взаємні розрахунки бюджетів</p> <p><u>II. Розгляд практичних ситуацій, тести</u></p>	2
	<i>Кредит 2. Система доходів та видатків бюджету</i>	
6	<p>Тема 4. Система доходів бюджету</p> <p><u>I. Питання для обговорення:</u></p> <p>1. Економічна сутність і класифікація бюджетних доходів.</p> <p>2. Розділи бюджетної класифікації доходів бюджету (податкові та неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, офіційні трансферти).</p> <p>3. Склад і джерела доходів Державного бюджету згідно з Бюджетним кодексом.</p> <p>4. Доходи загального та спеціального фондів.</p> <p>5. Доходи місцевих бюджетів (загального та спеціального фондів)</p> <p><u>II. Розгляд практичних ситуацій, тести</u></p>	2
7	<p>Тема 5. Система видатків бюджету</p> <p><u>I. Питання для обговорення:</u></p> <p>1. Економічна сутність бюджетних відносин.</p> <p>2. Види фінансування державних видатків та видатків місцевих бюджетів.</p> <p>3. Напрямки фінансування видатків за рахунок Державного бюджету.</p> <p>4. Класифікація видатків бюджету: функціональна, економічна, відомча, програмна.</p> <p>5. Розмежування видатків між місцевими бюджетами.</p> <p>6. Бюджетне фінансування, його форми та методи</p> <p><u>II. Розгляд практичних ситуацій, тести</u></p>	2

8	<p>Тема 6. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку</p> <p><u>I. Питання для обговорення:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Склад видатків бюджету на економічну діяльність, їх роль і місце в розвитку економіки. 2. Напрями і форми бюджетного фінансування економіки. 3. Бюджетні інвестиції, їх види. Капітальні вкладення і джерела їх фінансування. 4. Бюджетне фінансування економіки за рахунок цільових державних позик. 5. Шляхи фінансового оздоровлення державного сектора і ліквідації збитковості <p><u>II. Розгляд практичних ситуацій, тести</u></p>	2
<i>Кредит 3. Видатки бюджету держави</i>		
9	<p>Тема 7. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу</p> <p><u>I. Питання для обговорення:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Склад видатків бюджету на соціальний захист населення, їх роль в умовах переходу до ринкової економіки. 2. Форми і методи фінансового забезпечення соціальної сфери. 3. Бюджетне фінансування закладів соціальної сфери, його організація. 4. Основи кошторисного фінансування. 5. Видатки бюджету на освіту, їх склад і структура <p><u>II. Розгляд практичних ситуацій, тести</u></p>	2
<i>Кредит 4. Видатки бюджету на оборону та управління</i>		
10	<p>Тема 8. Видатки бюджету на оборону та управління</p> <p><u>I. Питання для обговорення:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансові та політичні аспекти видатків держави на оборону. 2. Воєнна доктрина країни та її вплив на рівень і розмір видатків на оборону. 3. Склад цих видатків, порядок їх планування і фінансування. 4. Видатки бюджету на державне управління, їх склад. Утримання органів законодавчої та виконавчої влади. 5. Видатки на судові органи і прокуратуру. Видатки на правоохоронні органи <p><u>II. Розгляд практичних ситуацій, тести</u></p>	2
<i>Кредит 5. Обслуговування державного боргу</i>		
11	<p>Тема 9. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу</p> <p><u>I. Питання для обговорення:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державний кредит як специфічна форма фінансових відносин. 2. Форми державного кредиту, їх призначення. 3. Суб'єкти державного кредиту, їх класифікація. 4. Роль і місце державного кредиту в покритті дефіциту бюджету. 5. Способи управління державним боргом <p><u>II. Розгляд практичних ситуацій, тести</u></p>	4
Всього:		20

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1.</i>		

	Тема 1.	
	<i>Кредит 2.</i>	
	Тема 2.	
	<i>Кредит 3.</i>	
	Тема 3.	
	<i>Кредит 4.</i>	
	<i>Кредит 5.</i>	
		Всього:

6.Лабораторні заняття
Денна форма навчання
Не передбачені навчальним планом

7.Самостійна робота
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Кредит 1. Сутність та роль бюджету держави</i>	
1	Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави <u>I. Питання:</u> 1. Походження терміна "бюджет". 2. Становлення бюджету України. 3. Взаємозв'язок бюджету та соціально-економічних процесів. 4. Взаємозв'язок бюджетної політики і податкової політики 5. Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України. 6. Вплив бюджету на економічний розвиток адміністративно-територіальних одиниць <u>II. Рекомендована література</u> Основна: 1 – 43 Додаткова: 44 – 62 Інформаційні ресурси: 63 – 70	12
4	Тема 2. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи України <u>I. Питання:</u> 1. Бюджетний кодекс України. 2. Автономність бюджетів як передумова ефективної діяльності місцевого самоврядування. 3. Переваги та недоліки бюджетної системи, побудованої за принципом єдності 4. Історичні аспекти еволюції бюджетної системи України. 5. Казначейська системи виконання бюджетів <u>II. Рекомендована література</u> Основна: 1 – 43 Додаткова: 44 – 62 Інформаційні ресурси: 63 – 70	12

5	<p>Тема 3. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання</p> <p><u>I. Питання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Форми взаємовідносин між бюджетами. 2. Методи бюджетного регулювання. 3. Автономність бюджетів як передумова ефективної діяльності місцевого самоврядування 4. Реформування системи міжбюджетних відносин в Україні. 5. Регіональні особливості міжбюджетних відносин в Україні <p><u>II. Рекомендована література</u></p> <p>Основна: 1 – 43 Додаткова: 44 – 62 Інформаційні ресурси: 63 – 70</p>	12
<i>Кредит 2. Система доходів та видатків бюджету</i>		
6	<p>Тема 4. Система доходів бюджету</p> <p><u>I. Питання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив "тіньової економіки" на рівень доходів бюджету. 2. Прямі податки та їх роль у доходах бюджету. 3. Непрямі податки та їх роль у доходах бюджету 4. Розвиток системи податків як основи зміцнення державних фінансів. 5. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів <p><u>II. Рекомендована література</u></p> <p>Основна: 1 – 43 Додаткова: 44 – 62 Інформаційні ресурси: 63 – 70</p>	12
7	<p>Тема 5. Система видатків бюджету</p> <p><u>I. Питання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив на склад і структуру видатків бюджету функції держави. 2. Характеристика основних напрямків Державного бюджету України. 3. Вплив пріоритетних заходів державної політики на структуру видатків Державного бюджету України 4. Соціальна ефективність бюджетних видатків: сучасне положення та досвід розвинутих країн. 5. Визначення задач, які вирішуються в сфері використання бюджетних ресурсів <p><u>II. Рекомендована література</u></p> <p>Основна: 1 – 43 Додаткова: 44 – 62 Інформаційні ресурси: 63 – 70</p>	12
8	<p>Тема 6. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку</p> <p><u>I. Питання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Операційні витрати як форма бюджетного фінансування економічної діяльності. 2. Видатки бюджету на промисловість і енергетику в Україні. 3. Фінансова підтримка вугледобувних та гірничодобувних галузей в Україні 4. Визначення пріоритетності видатків на розвиток агропромислового комплексу. 5. Позитивні та негативні аспекти пільгового оподаткування 	12

	<p>підприємств</p> <p><u>II. Рекомендована література</u></p> <p>Основна: 1 – 43</p> <p>Додаткова: 44 – 62</p> <p>Інформаційні ресурси: 63 – 70</p>	
9	<p><i><u>Кредит 3. Видатки бюджету держави</u></i></p> <p>Тема 7. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу</p> <p><u>I. Питання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-економічні гарантії держави, їх напрямки і форми в Україні. 2. Бюджетне фінансування дошкільних закладів, загальноосвітніх шкіл в Україні. 3. Бюджетне фінансування вищої освіти в Україні 4. Соціальний захист населення в контексті фінансової політики 5. Недержавне пенсійне забезпечення в ринковому контексті <p><u>II. Рекомендована література</u></p> <p>Основна: 1 – 43</p> <p>Додаткова: 44 – 62</p> <p>Інформаційні ресурси: 63 – 70</p>	12
	<p><i><u>Кредит 4. Видатки бюджету на оборону та управління</u></i></p>	
10	<p>Тема 8. Видатки бюджету на оборону та управління</p> <p><u>I. Питання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фінансування видатків на національну оборону за принципом мінімальної достатності. 2. Фінансування державного управління в Україні. 3. Фінансування міжнародної діяльності в Україні. 4. Фінансування правоохоронної діяльності в Україні 5. Обґрунтування необхідності витрат на оборону у видатковій частині бюджету. 6. Характеристика процесів планування та фінансування видатків на управління <p><u>II. Рекомендована література</u></p> <p>Основна: 1 – 43</p> <p>Додаткова: 44 – 62</p> <p>Інформаційні ресурси: 63 – 70</p>	12
	<p><i><u>Кредит 5. Обслуговування державного боргу</u></i></p>	
11	<p>Тема 9. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу</p> <p><u>I. Питання:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура і динаміка внутрішнього та зовнішнього боргу України. 2. Негативні наслідки облігаційної піраміди в Україні. 3. Оцінка платоспроможності держави. 4. Напрями управління державним боргом. 5. Правова база управління державним боргом 6. Формування стратегії управління державним боргом 7. Державний борг і ефективність використання державного кредиту <p><u>II. Рекомендована література</u></p> <p>Основна: 1 – 43</p> <p>Додаткова: 44 – 62</p> <p>Інформаційні ресурси: 63 – 70</p>	14

	Всього:	110
--	----------------	------------

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Кредит 1.</i>	
	Тема 1.	
	<i>Кредит 2.</i>	
	Тема 2.	
	<i>Кредит 3.</i>	
	Тема 3.	
	<i>Кредит 4.</i>	
	Тема 4.	
	<i>Кредит 5.</i>	
	Тема 5.	
	Всього:	

8. Індивідуальні завдання

Тема наукового дослідження «Теоретичні аспекти функціонування фінансово-кредитних інститутів».

Індивідуальні завдання видаються студентам, що зацікавлені у поглибленому вивченні дисципліни «Бюджетна система» та дослідженні проблемних питань стосовно фінансового ринку, у вигляді рефератів, есе, доповідей, співдоповідей, тез на конференції. Заняття проводяться у позааудиторний час.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу кредиту.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється **відмінно** якщо він глибоко засвоїв основні поняття, повністю опрацював рекомендовану літературу і вільно використовує отриману з них та з суміжних навчальних дисциплін інформацію у відповідях на поставлені питання, без помилок виконує навчальні завдання, самостійно і критично вміє аналізувати явища і процеси, що відбуваються у сфері державних фінансів та робить правильні узагальнення та висновки;

Студенту виставляється **дуже добре**, якщо він засвоїв основні поняття, етапи та особливості розвитку бюджетної системи, в основному опрацював рекомендовану літературу і без значних труднощів використовує отриману з них та з суміжних навчальних дисциплін інформацію у відповідях на поставлені питання, без суттєвих помилок виконує інші навчальні завдання, самостійно вміє аналізувати явища і процеси, що відбуваються у сфері державних фінансів, та в основному робить правильні узагальнення та висновки;

Студенту виставляється **добре**, якщо він засвоїв основні поняття, основні етапи та особливості розвитку бюджетної системи, в основному опрацював рекомендовану літературу і без значних труднощів використовує отриману з них та з суміжних навчальних дисциплін інформацію у відповідях на поставлені питання, без суттєвих помилок виконує інші навчальні завдання, самостійно, але з навідними питаннями вміє аналізувати явища і процеси, що відбуваються у інвестиційній сфері, та в основному робить правильні узагальнення та висновки;

Студенту виставляється **достатньо** якщо він точно засвоїв основні поняття, суть аналітичного процесу, основні етапи та особливості їх розвитку, ознайомився з рекомендованою літературою, може іноді залучати знання та інформацію з інших навчальних дисциплін, робить правильні узагальнення та висновки;

Студенту виставляється **задовільно** якщо він не точно і не повно засвоїв основні поняття, недостатньо ознайомився з рекомендованою літературою, не може вільно залучати знання та інформацію з інших навчальних дисциплін, правильні узагальнення та висновки робить, як правило, з допомогою викладача

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 250 до 500 балів (за 5 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 5 крд.

Поточне тестування та самостійна робота											КР	Залік	Накопичувальні бали/сума	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11				T12
25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	100	100	500

*Примітка. Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;
- тести;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

11. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним

матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки)

12. Рекомендована література

Базова

1. Бабич А.М., Павлова Л.Н. Государственные и муниципальные финансы: Учебник для вузов. – 2-е изд. перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА. 2002.- 703 с.
2. Базилевич В. Д. Державні фінанси : навч посібн / В. Д. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за заг. ред.В. Д. Базилевича. - 2-ге вид., доп, і перероб. - К. : Атака, 2004. - 368 с.
3. Беседін В.Ф., Бабіч Н.М.Бюджетна політика і податкове регулювання розвитку економіки // Державне регулювання економіки: методологія, напрямки, тенденції, проблеми// за ред. д-ра ек. наук М.М.Якубовського. – К.: НДЕІ. – Міністерство економіки України, 2005. – 410 с.
4. Буковинський С.А. Комаров В.А. Бюджет розвитку та пріоритети бюджетних інвестицій// Фінанси України – № 9.-2004 – с.14.
5. Бюджетна система : навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. / В. М. Опарін, В. І. Малько, С. Я. Кондратюк та ін. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К. : КНЕУ, 2002. - 336 с
6. Бюджетний кодекс України від 21 червня 2001 року. - К.: Атіка, 2001.– 80 с.
7. Василик О, Д. Бюджетна система України : підручник / О. Д. Васи- лик, К. В. Павлюк. - К. : Центр навчальної літератури, 2004. - 544 с.
8. Вахненко Т. П. Державний борг України та його економічні наслідки / Т, П. Вахненко. - К. : Альтерпрес, 2000. -152 с.
9. Вахненко Т. П. Зовнішні боргові зобов'язання у системі світових фінансово-економічних відносин / Т. П. Вахненко. - К. : Фенікс, 2006. - 536 с.
- 10.Вахович І.М. До питання формування фінансової політики сталого розвитку регіону // Фінансова система України. Збірник наукових праць. – Острого: Видавництво „Національний університет „Острозька академія”, 2005. Ч. 1. –С.24-29.
- 11.Вишневіська Н.В. Вплив бюджетної політики держави на формування фінансової бази регіону (на прикладі Волинської області) // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Проблеми та перспективи транскордонного співробітництва в аспекті процесів європейської співпраці. Вип. ХУ / НАН України. Інститут регіональних досліджень. Редкол.: відпов. Редактор М.І.Долішній – Львів – Луцьк: Ред.-вид. відділ ”Вежа” . Волин. Держ.ун-ту ім.Лесі Українки, 2000.– С.146-151.
- 12.Вишневіська Н.В. Механізм ”фінансового вирівнювання” у Німеччині і можливості його застосування в Україні. // Науковий вісник ВДУ – Економічні науки. - № 4,– 2002.- С.415-418.
- 13.Геєць В. Бюджетні новації: приціл на інновації? //Дзеркало тижня.– № 38.– 7 жовтня 2006 .– С.1
- 14.Голинська О.В. Програмно-цільовий метод як інструмент вдосконалення бюджетних відносин в Україні // Фінансова система України. Збірник наукових праць. – Острого: Видавництво „Національний університет „Острозька академія”, 2005. Ч. 1. –С.30-37.
- 15.Дем’янишин В.Г. Бюджетний устрій та розвиток бюджетної системи України // Фінансова система України. Збірник наукових праць. – Острого: Видавництво „Національний університет „Острозька академія”, 2005. Ч. 1. – С.42-49.
- 16.Державні фінанси в транзитивній економіці. Навчальний посібник / Карлін М.І., Горбач Л.М., Новосад Л.Я. та ін. За заг. ред. д.е.н., проф. Карліна М.І. – К.: Кондор, 2003. – 260 с
- 17.Європейська Хартія про місцеве самоврядування. Регіональний осередок розвитку Місцевої Демократії в Любліні. Люблін. 1995. – С.24.
- 18.Жибер Т.В. Бюджетна політика України // Фінанси України. – 2005. – № 8.– С. 7–11.
19. Зайчикова В. В. Місцеві фінанси України та європейських країн / В. В. Зайчикова. - К. : НДФІ, 2007. - 300 с.

20. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" // Урядовий кур'єр. – 1997. – 14 червня.
21. Закон України "Про державний бюджет України на 2013 рік" // www.rada.gov.ua
22. Закон України „Про міжбюджетні відносини між районним бюджетом та бюджетами територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань” від 30.07.04 № 4218/1.1
23. Захожай В.Б., Литвиненко Р.Я., Захожай К.В. Бюджетна система України на напрямки удосконалення її розбудови // НУ „Острозька академія”. – Наукові записки .- Вип.. 7.- Ч. 1.- Острог, 2005. – С. 50.
24. Карлін М.І. Державні фінанси України // Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 348 с.
25. Карлін М.І. Фінанси зарубіжних країн // К.: Кондор, 2004. – 365 с. (Рекомендовано МОН України).
26. Карлін М.І. Фінансові аспекти проведення адміністративно-територіальної реформи в Україні // Матеріали науково-практичної конференції „Фінансово-кредитне стимулювання економічного зростання”. – 3-5. 06. – 2005р. – Луцьк; Ред. Вид. від. „Вежа”, 2005. – С.678-680.
27. Карлін М.І., Вишнеvsька Н.В. Вплив бюджетної реформи на систему вирівнювання доходів місцевих бюджетів (на прикладі Волинської області) // Проблеми раціонального використання природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції. – Луцьк: ”Надтир'я”, – 2003. – С.245 – 256.
28. Карпухно І.О. Бюджетний механізм як інструмент реалізації соціальної політики // Соціально-економічні аспекти промислової політики. Соціальна політика и человеческое развитие: Сб. науч. труд.. – Т. 2. ИНАН Украины. Инст. экономики и промышленности. отв. ред. Амоша А.- Донецк. – 2003. – 524 с.
29. Кириленко О.П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика). – К.: НіОС. – 2000. – С. 384.
30. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 26 червня 1996.- К.: Право. – 1996. – 42 с.
31. Криниця С.О. Формування бюджетів розвитку в регіонах України // Фінанси України. – 2000. – № 11. – С.12.
32. Кудряшов В.П. Фінанси: Навчальний посібник. / Херсон: Олді-плюс, 2002.- 352 с. С.323.
33. Кульчинський М.І. Місцеві бюджети і механізм їх формування // Фінанси України – 2001.- № 9. – С. 98.
34. Кульчицький М. Роль міжбюджетних відносин у стимулюванні розвитку регіонів України // Фінанси України. – 2000. - № 3. – С. 87-91.
35. Левицька С.О. Інформаційне забезпечення ефективного використання бюджетних коштів // Фінанси України. – 2004 – №12. – С. 7-22.
36. Луніна І. Міжбюджетні відносини в Україні: концептуальні підходи до реформування // Економіка України. – 2002. – № 5 – С. 11-15.
37. Луніна І.О. Державні видатки: тенденції і фактори зростання // Фінанси України. – 2001. – №4. – С. 104-109.
38. Макарова О.В. Державні соціальні програми: теоретичні аспекти, методика розробки і оцінки // Монографія. – К.: Ліра-К, 2004. – 328 с. Алексеев І. В. Бюджетна система : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / І. В. Алексеев, Н. Б. Ярошевич, А. М. Чушак-Голобородько. - К. : "Хай-Тек-Прес", 2007. - 376 с.
39. Наказ від 04.11.2004 № 194 „Про затвердження Роз'яснень щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Роз'яснень щодо застосування класифікації кредитування бюджету // www.rada.kiev.ua.
40. Пасічник Ю. В. Бюджетна система України та зарубіжних країн. - К.: Знання - Прес, 2002. - 495 с.
41. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.09.2003 р. № 1426 „Про внесення змін до Формули розподілу міжбюджетних трансфертів (дотацій вирівнювання та коштів, що передаються до Державного бюджету) між Державним та місцевими бюджетами” / www.rada.kiev.ua.

42.Постанова КМУ від 5.09.2001 р. № 1195 „Про затвердження формули розподілу обсягу між бюджетних трансфертів (дотацій вирівнювання та коштів, що передаються до державного бюджету) між державним та місцевими бюджетами”// www.rada.kiev.ua.

43.Проект Закону України „Про адміністративно-територіальний устрій України” // Урядовий кур’єр. – 22 квітня 2005 р. – С.11

Допоміжна

1. Мельник О.Г. Методи бюджетного планування // Фінанси України –2003.– № 12. – С. 37.

2. Метелева І.Д. Середньострокове планування видатків місцевих // Фінансова система України. Збірник наукових праць. – Острог: Видавництво „Національний університет „Острозька академія”, 2005. Ч. 1. – С. 122.

3. Опарін В.М., Малько В.І. Бюджетна система: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисцип.- 2-ге вид., переробл. доп.// Опарін В.М., Малько В.І., Кондратюк С.Я., Коломієць Г.Б. – К.: КНЕУ, 2002. – 336 с.

4. Павлюк К.В. Формування доходів місцевих бюджетів // Фінанси України. – 2006.– № 4.– 24-29с.

5. Пасічник Ю.В. Бюджетний потенціал економічного зростання в Україні: Монографія. – Донецьк: ТОВ „Юго-Восток, Лтд”, 2005. – 642 с.

6. Петленко Ю.В., Рожко О.Д. Місцеві фінанси: Опорний конспект лекцій. – К.: Кондор, 2003.–282 с.

7. Петровська І.О., Клиновий Д.В. Фінанси. Навч. посібник. - К.: ЦУЛ. – 2002. – 300 с.

8. Полозенко Д.З., Глущенко Ю.А. Міжбюджетні взаємовідносини і регіональні інтереси// Фінанси України – 2000. – № 11.– С.3.

9. Програмно-цільовий метод формування бюджету. Навчальний посібник / З.В.Перун, О.І. Романюк, Н.Н. Товста, Л.П. Литвінцева, С. Лідс, І.В. Ряшенцева. – К.: Унісерв, 2002. – 132 с.

10. Рибак С.О. Світовий досвід міжбюджетних відносин // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): Наук. журнал, – Вип. 3-4/ Відп. ред. О.П.Степанов.: К.: НАУ, 2004. – 812 с.

11. Розпутенко І. Децентралізація управління фінансовими ресурсами – передумова економічного зростання // Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні// Матеріали науково-практичної конференції за міжнародною участю (30 травня 2001 м. Київ) т.2.- К. – В -во. УАДА.

12.Сидорчук А.А. Міжбюджетні відносини в Україні: програма реформування // НУ „Острозька академія”. – Наукові записки. - Вип. 7.- Ч. 1.- Острог, 2005. – С.122.

13.Слухай С.В. Особливості фінансової підтримки місцевих бюджетів // Фінанси України. – 2002.–№ 9.– С 48-55.

14. Стратегія економічного та соціального розвитку України (2004-2015 р.р.) „Шляхом Європейської інтеграції / Авт. кол. А.С.Гальчинський, В.М.Гаєць та ін.: Нац. ін-т.страт. дослідж., ін-екон. прогнозування НАН України, М-во економіки з питань європ. інтегр. України.– К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004.– 416 с.

15.Фурдичко Л.Є., Гайдис Н.М. Міжбюджетні відносини в Україні в сучасних умовах // Регіональна економіка. – 2005. – № 2. – С.225-229.

16. Тарангул Л.Л. Удосконалення податкової політики в контексті соціально-економічного розвитку регіонів// Фінанси України.– 2004. – №6.– С.8-16.

17. Чугунов І.Я., Самошкіна О.А. Державні видатки у системі фінансового регулювання// Фінанси України – 2003 - № 12. – С.4.

18.Швець В. Про принципи удосконалення системи міжбюджетних відносин в Україні // Економіка України. - 2005. - № 3.- С. 32-35.

19.Юрій С.І. Кириленко О.П. Місцеві бюджети і регіональні відмінності // Регіональна економіка. - 2000. - № 4.- С.104.

13. Інформаційні ресурси

1. Карлін М.І. Бюджетна система України // Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 428 с.
2. Лига БизнесИнформ. - Режим доступа : www.liga.net/.
3. Налоги и бухгалтерский учет. - Режим доступа : basa.tav.kharkov.ua/.
4. Нормативні акти України. - Режим доступу : www.nau.kiev.ua/.
5. Персональний сайт викладача // mdu.edu.ua.
6. Право. Украина. - Режим доступу : www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi?pravo.html.
7. Сервер Верховной Ради Украины. - Режим доступа : www.rada.gov.ua/.
8. Украинское право. - Режим доступа : www.ukrpravo.com/
9. Бюджетний моніторинг - Режим доступа :
http://ibser.org.ua/sites/default/files/2017_07_budget_new_ukr_0.pdf

Розробник : к.е.н., старший викладач кафедри фінансів та обліку _____ Колеватова А.В.

